

Nr 73.

Ankom till riksdagens kansli den 11 juni 1932 kl. 11.³⁰ f. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933 jämte i ämnet väckta motioner, i vad avgår pensions- och indragningsstaterna.

Uti den till riksdagen den 4 januari 1932 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1932/1933 har Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen under rubrik »Utgifterna. För flera huvudtitlar gemensamma frågor; 6. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.», fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels godkänna de av departementschefen föreslagna ändringarna i bestämmelserna angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.,

dels ock besluta,

att dyrtidstillägg åt befattningshavare och pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, domänverket och statens reproduktionsanstalt eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar samt dyrtidstillägg åt befattningshavare vid bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, stuteriväsendet ävensom patent- och registreringsverket, försäkringsinspektionen, flottans pensionskassa och statens pensionsanstalt skola utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas, så ock att dyrtidstillägg åt befattningshavare vid vägorganisationen i länen skola utgå av statens automobilskattemedelsfond,

samt att, där arbetslönerna vid försvarsväsendets verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen skola bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag.

Ifrågavarande framställning har hänvisats till bankoutskottet, såvitt den avser pensions- och indragningsstaterna.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Vidare har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen, med återopande av vad föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet över finans-

ärenden för den 4 januari 1932 under rubrik »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» yttrat rörande dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl., under nedannämnda fyra punkter av elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen

under punkten 3: att till beredande av dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer för budgetåret 1932/1933 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 3,100,000 kronor;

under punkten 4: att till beredande av dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. för budgetåret 1932/1933 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 1,900,000 kronor;

under punkten 22: att till beredande av dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare för budgetåret 1932/1933 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 1,600,000 kronor; samt

under punkten 23: att till beredande av dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare för budgetåret 1932/1933 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 550,000 kronor.

I sitt den 23 februari 1932 avgivna utlåtande nr 11, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatsens elfte huvudtitel, anmälde bankoutskottet under punkterna 3, 4, 23 och 24 för riksdagen, att utskottet komme att senare under riksdagen avgiva särskilt utlåtande över sistnämnda framställningar.

I anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framställda förslag hava inom riksdagen väckts följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 164 av herr *Möller* m. fl., och den andra inom andra kammaren under nr 210 av herr *Hansson* i Stockholm m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen måtte med anledning av Kungl. Maj:ts förslag till dyrtidstillägg till befattningshavare i statens tjänst besluta, att nämnda dyrtidstillägg skall för budgetåret 1932/1933 utgå efter samma grunder, som gälla för budgetåret 1931/1932;

dels två jämväl likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 234 av herr *Alexander Nilsson* m. fl., och den andra inom andra kammaren under nr 346 av herr *Johanson* i Hallagården m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att dyrtidstilläggen för statliga befattningshavare under budgetåret 1932/1933 skola utgå efter ett indextal av 150;

dels en inom andra kammaren av herr *Olofsson* i Digernäs m. fl. väckt motion nr 240, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av vad i statsverkspropositionen under Utgifterna för flera huvudtitlar gemensamma frågor, punkt 6, Dyrtidstillägg till befattningshavare i statens tjänst m. fl., föreslagits, att dyrtidstilläggen under budgetåret 1932/1933 skola utgå efter ett indextal av 152;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Andersson* i Stockholm m. fl. väckt motion nr 355, i vilken föreslagits, bland annat, att riksdagen måtte besluta tilldela vissa tjänstemän och arbetare förhöjning av till dem utgående dyrtidstillägg på sätt i motionen angivits samt att dyrtidstillägg i övrigt måtte bestämmas att utgå efter de grunder, som fastställts av 1931 års riksdag, med vissa angivna jämkningar.

Ifrågavarande motioner hava jämväl hänvisats till bankoutskottet, såvitt de avse pensions- och indragningsstaterna. Motionerna I: 164 och II: 210, I: 234 och II: 346 samt II: 355 äro så avfattade, att de endast avse befattningshavare. Motionen II: 240 synes däremot åsyfta såväl befattningshavare som pensionärer.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 20 maj 1932 dagtecknad proposition nr 262, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för sistnämnda dag — med ändring av ej mindre i statsverkspropositionen under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» framställt förslag angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. än även i statsverkspropositionen under de särskilda huvudtitlarna gjorda äskanden om anslag till dyrtidstillägg, i den mån anslag för ändamålet nu äskas — föreslagit riksdagen

dels godkänna de av departementschefen föreslagna ändringarna i bestämmelserna angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.;

dels för budgetåret 1932/1933 såsom extra förslagsanslag anvisa

I) till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst

under andra huvudtiteln	kronor	1,050,000
» tredje »	»	160,000
» fjärde » försvarsdepartementet	»	30,000
lantförsvaret	»	3,100,000
sjöförsvaret	»	1,225,000
flygvapnet	»	100,000
» femte »	»	3,400,000
» sjätte »	»	120,000
» sjunde »	»	1,800,000
» åttonde »	»	5,650,000
» nionde »	»	800,000
» tionde »	»	600,000

II) under åttonde huvudtiteln

till dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. unskolor	»	19,400,000
--	---	------------

III) under elfte huvudtiteln		
till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer	kronor	2,900,000
till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl.	»	1,800,000
till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare	»	1,500,000
till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare	»	520,000;

dels ock besluta,

att dyrtidstillägg åt befattningshavare och pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, domänverket och statens reproduktionsanstalt eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar samt dyrtidstillägg åt befattningshavare vid bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, stuteriväsendet ävensom patent- och registreringsverket, försäkringsinspektionen, flottans pensionskassa och statens pensionsanstalt skola utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas, så ock att dyrtidstillägg åt befattningshavare vid vägorganisationen i länen skola utgå av statens automobilskattemedelsfond,

samt att, där arbetslönerna vid försvarsväsendets verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen skola bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag.

Denna proposition har hänvisats till bankoutskottet, såvitt den angår pensions- och indragningsstaterna.

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I anledning av sist omförmälda proposition har av herr *Järte* m. fl. inom andra kammaren väckts en motion nr 545, däri hemställts, att riksdagen ville besluta, att för budgetåret 1932/1933 det maximibelopp, å vilket dyrtidstillägg utgår, liksom för innevarande år skall för nyreglerad avlöning fastställas till 800 kronor och för oreglerad avlöning till 650 kronor i månaden.

Vidare har herr *Forssell* i en inom andra kammaren under nr 549 väckt motion hemställt, »att riksdagen måtte besluta,

1:o att, om gällande levnadskostnadsindex för budgetåret 1932/1933 nedgår under siffran 156, dyrtidstillägget likväl skall beräknas efter sistnämnda siffra;

2:o att den s. k. dyrtidsspärren för löner över 800 kronor per månad vid oreglerade verk och löner över 650 kronor per månad vid nyreglerade verk slopas.»

Ytterligare hemställer herr *Forssell* i en inom andra kammaren väckt mo-

tion nr 550, att terminologien vid dyrtidstilläggens fastställande måtte förändras på sätt i motiveringen till sistnämnda motion angivits.

Jämväl sistnämnda motioner hava hänvisats till bankoutskottet, såvitt de angå pensions- och indragningsstaterna. Motionen II:545 avser endast befattningshavare. Motionen II:549, i vad angår punkten 1:o), samt motionen II:550 synas åsyfta såväl befattningshavare som pensionärer. Motionen II:549, punkten 2:o), avser endast befattningshavare.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för berörda yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

I statsverkspropositionen till 1931 års riksdag utgick Kungl. Maj:t från att då gällande bestämmelser rörande dyrtidstilläggen borde bibehållas oförändrade. Till grund för beräkningarna av utgifterna för dyrtidstillägg under innevarande budgetår lades en genomsnittlig levnadskostnadsindex av 160. Riksdagen beslöt emellertid att, om gällande levnadskostnadsindex för nämnda budgetår nedginge under siffran 160, dyrtidstillägg likväl skulle under budgetåret 1931/1932 för såväl befattningshavare som olika grupper av pensionärer beräknas efter sistnämnda siffra.

Rörande grunderna för dyrtidstilläggen under nästkommande budgetår uttalades i statsverkspropositionen till årets riksdag, att dyrtidstilläggen, för att möjliggöra full överblick och effektiv begränsning av statens blivande utgifter för ändamålet, borde för hela budgetåret fixeras på grundval av en fast levnadskostnadsindex. Vid bestämmandet av den indexställning, som i enlighet härmed borde läggas till grund för nästa budgetår, hade departementschefen stannat vid att förorda ett indextal av 158. Sålunda föreslogs, att dyrtidstilläggen under budgetåret 1932/1933 skulle utgå efter nämnda indextal. I övrigt syntes anledning ej föreligga till ändring i de allmänna grunderna för dyrtidstilläggen.

I propositionen nr 262 har föreslagits, att dyrtidstilläggen under budgetåret 1932/1933 skulle för såväl befattningshavare som pensionärer utgå efter ett indextal av 156. I fråga om befattningshavare har vidare föreslagits sådan ändring i nuvarande maximeringsbestämmelser — enligt vilka dyrtidstillägg icke utgår vid nyreglerad avlöning å den del av avlöningen, som överstiger 800 kronor i månaden, och vid oreglerad avlöning å den del därav, som överstiger 650 kronor i månaden — att det högsta belopp, å vilket dyrtidstillägg skall utgå, fastställes för nyreglerad avlöning till 700 kronor och för oreglerad avlöning till 600 kronor i månaden.

Motionsvis hava, såsom förut omförmälts, framställts yrkanden om, bland annat, å ena sidan att för innevarande budgetår gällande grunder för dyrtidstilläggen skulle bibehållas oförändrade — vilket skulle innebära ett indextal av *lögst* 160 — samt å andra sidan såväl att dyrtidstilläggen skulle utgå efter ett indextal av *lögst* 156 som ock att tilläggen

skulle utgå efter ett *fast* indextal, i vilket sistnämnda hänseende föreslagits siffrorna 152 och 150.

I samband med behandling i statsverkspropositionen av grunderna för dyrtidstilläggen har föredragande departementschefen anmält förslag om en detaljändring beträffande dyrtidstillägg åt vissa pensionärer. I detta avseende har departementschefen anfört följande:

»Under punkt 7:o i skrivelse den 2 juni 1931, nr 346, har riksdagen i anledning av 1930 års statsrevisorers berättelse, i vad den rörde dyrtidstillägg av statsmedel till vissa pensionärer i prästerskapets änke- och pupillkassa m. fl., anfört, att riksdagen i likhet med revisorerna vore av den uppfattningen, att dyrtidstillägg av statsmedel knappast borde utgå till de pensionärer, som i revisionsberättelsen avsåges, nämligen ogifta döttrar efter fyllda 55 år med pensionsrätt i prästerskapets änke- och pupillkassa, ogifta döttrar över 21 år med pensionsrätt i Uppsala universitets pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn samt ogifta döttrar över 50 år med pensionsrätt i pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid Lunds universitet samt i Lunds universitets änke- och pupillkassa. I varje fall borde dyrtidstillägg av statsmedel utgå endast i den händelse pensionärerna vore obemedlade och av sjukdom eller lyte urståndsatta att sig själva försörja.

Riksdagen har därför anhållit, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frågan om utbetalandet av dyrtidstillägg av statsmedel åt oförmålda pensionärer samt för 1932 års riksdag framlägga förslag i ärendet.

Efter remiss har statskontoret den 29 september 1931 avgivit utlåtande och förslag i anledning av vad riksdagen sålunda anfört. Det av statskontoret avgivna förslaget till erforderliga författningsändringar innebär, att dyrtidstillägg av statsmedel icke skulle tillgodokomma i berörda pensionskassor pensionsberättigade barn (söner och döttrar) efter uppnådda 21 år under annan förutsättning än att pensionären styrktes vara obemedlad och av sjukdom eller lyte oförmögen att försörja sig.

I enlighet med den uppfattning, som riksdagen gjort gällande i denna fråga, anser även jag, att förmånen av dyrtidstillägg av statsmedel bör i nu förevarande fall inskränkas. Bestämmelserna i ämnet torde böra i huvudsak få det innehåll, som av statskontoret föreslagits.»

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att statsutskottet den 3 juni 1932 avgivit utlåtande (nr 138) över förevarande framställningar i de delar, desamma hänvisats till sistnämnda utskott, nämligen beträffande befattningshavare under andra—åttonde samt tionde huvudtitlarna. Utskottet har därvid tillstyrkt bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 262 framlagda förslag, såvitt det avser att dyrtidstilläggen till befattningshavare i statens tjänst för nästkommande budgetår skulle bestämmas att utgå efter en till 156 fixerad levnadskostnadsindex. Utskottet har däremot avstyrkt Kungl. Maj:ts förslag om sänkning av de maximibelopp för månad, å vilka dyrtidstillägg må utgå.

Riksdagen har numera fattat beslut i överensstämmelse med statsut-

skottets hemställan, dock att kamrarna genom gemensam omröstning bifallit Kungl. Maj:ts förslag jämväl i fråga om sänkning av de maximibelopp för månad, å vilka dyrtidstillägg må utgå.

De ändrade grunder för dyrtidstillägg, som sålunda blivit fastställda att gälla för befattningshavare under andra—åttonde samt tionde huvudtitlarna, böra givetvis lända till efter rättelse jämväl för befattningshavare under elfte huvudtiteln, nämligen personal vid flottans pensionskassa och statens pensionsanstalt.

I anslutning härtill torde ock beträffande f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer samt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. böra, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, i nu gällande grunder för dyrtidstillägg göras motsvarande ändring med avseende å det indextal, efter vilket dyrtidstillägg skall beräknas. Riksdagens beslut beträffande sänkning av det maximibelopp för månad, varå dyrtidstillägg till befattningshavare må utgå, är ej av beskaffenhet att påverka grunderna för dyrtidstillägg åt pensionärer.

Vad av Kungl. Maj:t föreslagits i fråga om inskränkning av dyrtidstilläggsförmånen för pensionsberättigade vuxna barn efter delägare i vissa familjepensionskassor har utskottet ansett sig böra tillstyrka.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I) beträffande befattningshavare, hörande under elfte huvudtiteln, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition nr 262 i förevarande del samt med avslag å förberörda motioner I: 164 och II: 210, I: 234 och II: 346, II: 240, II: 355, II: 545, II: 549 och II: 550 — motionerna II: 240, II: 549 och II: 550 i här avsedda delar — godkänna de av chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 20 maj 1932 föreslagna ändringarna i bestämmelserna angående dyrtidstillägg;

II) beträffande f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer samt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 262 samt med avslag å motionerna II: 240, II: 549 och II: 550, godkänna de av chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 20 maj 1932 föreslagna ändringarna i bestämmelserna angående dyrtidstillägg;

Bankoutskottets utlåtande Nr 73.

III) för budgetåret 1932/1933 såsom extra förslagsanslag anvisa under elfte huvudtiteln

till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer kronor 2,900,000

till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. .... » 1,800,000

till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ..... » 1,500,000

till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare » 520,000; samt

IV) besluta, att dyrtidstillägg åt pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, domänverket och statens reproduktionsanstalt eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar samt dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens pensionsanstalt skola utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestri-
das.

Stockholm den 11 juni 1932.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Gustafsson* i Stensholm, *Lindley, Lindgren, Johansson* i Friggeråker, *Ström* i Lidköping, *Bjurström* och *Forssell*; samt

från andra kammaren: herrar *Winkler, Bäcklund, Lovén, Svensson* i Betingetorp, *Wikström, Höglund* i Göteborg, *Ryberg* och *Leffler*.